СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 119. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, середа, 21-го червня 1944. No. 119. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, June, 21, 1944. VOL. LII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ГОЛ ЗАКРИВАЄ ПРИЧИНИ ПРОГНАННЯ ФІНСЬКОГО ПОСЛА

ВАШИНҐТОН. — У відповідь на письменний запит, звернений до секретаря стейту Кордела Гола, чому американський уряд прогнав з Америки фінляндського посла Гялмара І. Прокопа і трох урядовців посольства, Гол відповів, що воєнне безпеченство не дозволяє виявити причин цього небувалого кроку. Секретар сказав теж, що Фінляндія у війні йде по стороні націстів, отже це природне, що її урядовці причисляють себе до прихильників націстівської Німеччини. Уже це саме могло зробити побут фінських урядовців в Америці небажаним.

ЩЕ НЕМА ЦІЛОГО БІЛІОНА НА ПЯТУ ПОЗИЧКУ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар скарбу виявив, що впродовж першого тижня кампанії за Пяту Воєнну Позичку продано приватним одиницям державних бондів цієї позички на $854,000,000. Ця сума представляє 14% цієї частиси позички, яку мають дати приватні одиниці. Як звісно, секретар скарбу надіється, що приватні одиниці закуплять бондів на суму $6,000,000,000.

ХОЧЕ ПРИЗНАТИ МІСЦЕ В СЕНАТІ ДЛЯ БУВШИХ ПРЕЗИДЕНТІВ.

ВАШИНҐТОН. — Конґресмен Ґордон Кенфілд з Ню Джерзі вніс законопроєкт, щоб вислуженим президентам Злучених Держав признати право засідання в сенаті до кінця життя з признанням їм сенаторської платні але без права голосування. На думку конґресмена вислужені президенти це люди з великим державним досвідом і вони моглиб помагати краєви найти нераз правильний шлях в наладжуванню прилюдних справ.

БАРД ПІДСЕКРЕТАРЕМ МАРИНАРКИ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт іменував підсекретарем маринарки Ралфа А. Барда, який був асистентом цього департаменту від лютого 1941: р. Він приходить на місце бувшого підсекретаря Джеймса В. Форестала, котрий став секретарем маринарки після смерти Френка Накса. Бард був банкиром у Шікаґо, заки Накс покликав його на урядовця департаменту. Він є членом Републиканської Партії.

ПЕРЕГОЛОСУВАЛИ ПІДВИШКУ НА „СПЕШЕЛ ДЕЛИВЕРІ".

ВАШИНҐТОН. — Палата репрезентантів приняла одноголосно законопроєкт для підвишки оплат на поспішні поштові посилки — „спешел деливері". Затеж переголосували конґресмени знижку оплат на „забезпечені" посилки, на грошеві перекази і на посилки за післяплатою (C.O.D.). Колиб цю постанову приняв ще сенат, закон ввійде в життя першого дня другого місяця після цього, як проєкт стане законом. Проєктована оплата за поспішні посилки першої кляси малаб виносити 13 центів на місце теперішньої оплати 10 центів. Іншого роду поспішні посилки малиб коштувати 17 центів, замісць теперішних 15 центів. Проєктована знижена ціна обезпечення на пакунков посилки малаб виносити 3 центи замісць теперішних 10 центів, коли хто забезпечує посилку на $5.00. Оплата підноситься постепенно аж до 25 центів замісць дотеперішних 70 центів. Оплата за грошеві перекази булаб знижена на 6 центів на місце 10 центів за малі перекази до $2.50, а опісля оплата йде вгору аж до 22 центів за стодоляровий переказ.

СЕНАТ ДЕБАТУЄ НАД БРИТІЙСЬКОЮ КАРОЮ ДЛЯ АМЕРИКАНЦЯ.

ВАШИНҐТОН. — На повнім засіданню сенату переведено гостру дебату над заграничною політикою адміністрації президента Рузвелта. Справа почалася з цього, що британський уряд засудив на 7 літ вязниці службовця американської амбасади Тайлера Кента за те, що він показував якійсь російській жінці фотографічні знимки вістей, які переходили через американську амбасаду. Сенатор Ґвілер з Монтани при цій нагоді „подряпав шкіру" на Сталіні й цілій Росії, виказуючи, що Сталінська диктатура є найбезсердечніша в світі.— Вчасі дебати виявилося, що Кента засуджено ще перед тим, заки Америка вступила до війни.

НЕ БУДУТЬ ВІДБУДОВУВАТИ НОРМАНДІ.

НЮ ЙОРК. — Департамент воєнної маринарки наказав залишити дальшу перебудову корабля Ляфаєт, який мав імя Нормандї, коли належав до Франції. Цей корабель згорів і зотонився в нюйорській пристані в лютім 1942. р., його видобули з води і відреставрували коштом $3,750,000 на транспортовий корабель, а дальшу перерібку застановлено, бо нема ні матеріялів ні людей до цього.

Нема виглядів на зміну податків після війни

ШІКАҐО. — При нагоді свого побуту в Шікаґо в справі кампанії за Пяту Позичку, секретар скарбу Ґенрі Морґентав згадав про недалеке іменування делеґатів на міжнародню монетарну конференцію. Він теж виявив погляд на оподаткування безпосередно після війни. На його думку не можна надіятися скорої основної переміни податоквої системи тому, що уряд позатягав велитенські позички, які треба буде як найскорше сплатити. Як довго він остане на становищі секретаря скарбу, буде придержуватися цієї засади, хоч не може передбачати, яка може бути податкова політика на дальшу мету.

АЙЗЕНҐАВЕР ПЕРШИЙ ДАВ ЖЕРТВУ НА ПАМЯТНИК ВАТУТІНОВИ

НЮ ЙОРК. — Найвищий аліянтський командант ґен. Двайт Айзенгавер перший зложив дар на спеціяльний фонд на памятник для ґен. МиколиВатуніна, як це сповістило лондонське радіо перехоплене в Ню Йорку радіовим підприємством, Коломбія Бродкестинґ Систем. Лондонська радіовисильня назвала ґенерала Ватуніна, що помер в бою проти німців, „командантом першої української армії". Фонд на памятник Ватунінови має досягнути висоти $50,000.

ДОМАГАЄТЬСЯ ВІД УРЯДУ ЗІРВАТИ ЗВЯЗКИ З ФРАНКОМ

ВАШИНҐТОН. — Конґресмен Джан М. Кофі, демократ з Вашинґтону, поставив резолюцію з домаганням, щоб президент Рузвелт зірвав дипльоматичні звязки з режімом ґен. Франка в Еспанії. Такий крок мав би приспішити кінець війни і забезпечити мир. Він домагається зорґанізування комісії, яка малаб занятися підготовою й висилкою зброї та медичних матеріялів „для геройської підпольної републиканської армії, яка бореться проти режіму Франка". На запит репортерів, звідки він знає про теперішне положення в Еспанії, конґресмен Кофі відповів, що цього сказати не може. Одначе знає, що незабаром розпічнеться кампанія через платні оголошення в ґазетах і іншими способами з виясненням метод ґен. Франка. Кофі не хотів сказати, хто дає гроші на цю кампанію.

НЕСТАЄ РОБІТНИКА ДЛЯ ВОЄННОЇ ПРОДУКЦІЇ

ВАШИНҐТОН. — Предсідник Ради Воєнної Продукції Доналд М. Нелсон назвав теперішний час найбільш критичним часом в цілій воєнній продукції з огляду на недостачу робітників. На його думку треба буде перенести яких 200,000 робітників з одних околиць до інших на Західнім Побережжю, коли мається зарадити теперішному критичному положенню впродовж найближчих трьох місяців. Найбільше дається взнаки недостача робітників в сталевому промислі.

Чорчил уважає перемогу можливою ще цього року

ЛОНДОН. — У своїй промові до дипльоматів, виголошеній на бенкеті, виданім мексиканським амбасадором, сказав премієр Чорчил, що якби виконати в цілости плян кампанії, що був вироблений у Теґерані, можна би добитися перемоги над Німеччиною ще цього року. Він додав, що чим довше буде тривати війна, тим страшніша буде доля Німеччини.

АЛІЯНТИ ПРИЗНАЮТЬ УРЯД БОНОМІЯ

РИМ. — Аліянтські уряди визнали вже уряд Бономія, що обєднує італійські проти-фашистівські партії.

Проволоку в визнанню пояснено тим, що аліянтські уряди мусіли вперше порозумітися між собою. Такого порозуміння було треба з огляду на те, що цей кабінет має урядувати в краю, що здався Аліянтам підчас війни.

БРИТАНІЯ ЗНОСИТЬ ОБМЕЖЕННЯ ДИПЛЬОМАТІВ

ЛОНДОН. — Британський уряд зніс заборону подорожування аліянтських дипльоматів і заборону висилання ними дипльоматичних (шифрованих) вісток.

Цю заборону видано було на два місяці перед початком інвазії. Відносилася вона до всіх аліянтських урядів, з виїмком Америки, Росії й держав Британської Імперії.

ДЖАНСТОН БАЧИТЬ У РОСІЇ ВЕЛИКИЙ РИНОК

МОСКВА. — Ерик Джанстон, президент Торговельної Палати Злучених Держав, заявив тут на конференції преси, що Анастас Мікоян, советський комісар заграничної торговлі, сказав йому, що советський союз задумує закупити по війні в Злучених Державах товару на багато біліонів долярів. Джанстон висказувався з вдоволенням з висліду своєї подорожи до советів.

НІМЦІ МАСАКРУЮТЬ ЧЕСЬКИХ ЖИДІВ

ЛОНДОН. — Чеськословацька Державна Рада подала до відома, що німці вибили масово 7,000 чеських жидів, що їх інтерновано в фортеці Тержині. Жертви втягнено до ґазових комор в поторичному концентраційномутаборі Біркенав і Освенцімі.

Потвердження вістки привіз недавно до Лондону один поляк.

ПЕРЕДИХ МІЖ БОЯМИ. — Американські вояки, з обличчами, які зраджують важкі переходи підчас інвазійних боїв на французькому побережжю, задержуються під вапняною скалою, аби дещо відпочати. Скала закриває їх від ворожого огню, що бив по них від першого менту інвазії.

ЯПОНЦІ ВТРАТИЛИ 300 ЛІТАКІВ У САЙПАНСЬКІМ БОЮ

ПЕРЛ ГАРБОР. — Ще від часів бою на Мидвею не було такого великого повітряного бою, як цей, що розіграв ся в неділю над островами Маріянас, коли відділ американських літаків з фльотилі літаковозів заатакував Сайпан і зострілив понад 300 японських літаків.

Американські летуни й корабельні гарматчики били так знаменито по японських літаках, що вони цілими годинами відбивали успішно кожний ворожий напад і за цілий бій не понесли властиво ніякої поважної шкоди. Тільки один з наших кораблів був ушкоджений, і то не поважно. Наші шкоди в літаках ще остаточно не стверджені.

ПОСТУПИ НА САЙПАНІ.

Тимчасом на самому острові Сайпані американські маринарі й вояки американської армії заняли японський аеродром Асліто, завдяки чому вони дістали базу, яка віддалена всего на 1,465 миль від Токіо й 1,470 миль від Давои на Филипинах, або які чотири години лету. Американські військові інжинірии вже приводять летнище до порядку.

Американські війська дійшли аж до заливу Маджісієн, котрого західне побережжя було вже в нашому посіданню. Відтято при тому більші відділи ворожих військ і занято одну третю частину острова.

КИТАЙСЬКИЙ НАСТУП У БУРМІ СТРІЧАЄТЬСЯ З НЕВДАЧОЮ.

КЕНДІ (Сейлон). — Китайські війська, що ведуть кампанію за опанування бурмайського шляху, мусіли покинути місто Лунґлінґ, аби не датися японцям обійти з усіх сторін.

РОСІЙСЬКИЙ ЖУРНАЛ АТАКУЄ ЯПОНІЮ.

МОСКВА. — Журнал „Війна й робітнича кляса" містить статтю К. Попова про Японію й окуповані краї в східній Азії, в котрій гостро критикує Японію за її імперіялістичні посягнення. Каже стаття, що, як Німеччина почінала війну, деякі японці говорили про потребу поширення японського панування не тільки на Східний Сибір, але й на середню Азію. Всі ці пляни розбилися тепер через певну пріґру Німеччини, каже стаття, котра звертає увагу через те, що в советському союзі не може появитися стаття, яка не є одобрена урядом, а советський союз не є тепер у війні з Японією.

Цей самий журнал у тій самій статті атакує теж Кай-Шека за те, що він займав непримирне відношення до китайських комуністів.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКА 8 МИЛЬ ВІД ШЕРБУРГА.

НАЙВИЩА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Американська атака за добуття Шербурга, важного французького порту на кінці півострова Нормандії, вже почалася й іде незвичайно успішно. За останню добу війська посунулися наперед яких десять миль і находяться вже на віддалі 8 миль від порту, котрий вони вже острілюють.

Атака на Шербурґ почалася зараз, як тільки американські війська дійшли до західного побережжя півострова Нормандії. Вони заняли вже Бріккебек і Валонь і пішли на Шербурґ, полишаючи на боці Монтебурґ. Заскочені скорим наступом американців німці відступають на цілій лінії.

На східному секторі інвазійної лінії британці дійшли вже до середини міста Тілі та прогнали німців з лісистої околиці Есковіль.

ОПИСУЮТЬ ОСТАННЮ ЗБРОЮ НІМЕЧЧИНИ.

ЛОНДОН. — Британський уряд розслідив уже з усіх сторін останню зброю Німеччини й подав до публичного відома її опис. Ця остання зброя не потребує обслуги людини, і тому її називають „роботом-бомбером". Летить вона власною силою, викинена в повітря по похильні й кермована ґіроскопом. Може летіти на віддаль 150 миль зо скоростю 350 миль на годину. Має тону вибухових матеріялів.

Джін Керивен, кореспондент „Ню Йорк Таймсу", бачив такі „роботи-бомбери", ідучи кораблем по Каналі. Йому здавалося, що декотрі з них летіли зо скоростю 600 миль на годину. Перші появилися вони так скоро на овиді, що гарматчики не мали часу відкрити на них огню. Пролітаючі мимо британські літаки пустилися за ними в погонню, стріляючи на них зо скорострілів. На пізніші стріляли вже з корабельних гармат. Попадали в декотрі й зо скорострілів і гармат. Вилітали видно з околиці Кале.

ЕЛЬБА ВСЯ ЗДАЛАСЯ ФРАНЦУЗЬКИМ ВІЙСЬКАМ.

ОСТРОВ ЕЛЬБА. — Німецький ґарнізон у Порто Льонґоне вивісив білий прапор на знак своєї повної здачі французьким кольоніяльним військам, що доконали інвазії цього острова.

Французи взяли понад 1,800 бранців та великі воєнні матеріяли.

Аліянтський наступ в Італії йде далі без стриму.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канаді належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

ПЕРЕДПЛАТА. Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

„Цар Пушка" чи „груба Берта"?

Під конець минулого тижня німці нарешті вжили давно вже розголошувану тайну зброю. Виглядає вона як літак, а по суті є це властиво велика бомба, що її викидається катапультою, а котра летить силою газів, що витворюються в ній підчас лету, отже являється комбінацією літака й торпеда.

Німці рахували, що того роду зброя, яка може робити кольосальне знищення без потреби вживання людини, викличе на противну сторону страшенне враження. Одначе британці якось дізналися наперед про наближаюче вжиття зброї, премієр Чорчил заповів його на кілька днів наперед, і через те наміререне німцями психольогічне враження не дописало.

Щодо знищення, яке мала сіяти нова зброя, то тут воно певно теж не досягає сподіванням. Щоправда, безпосередніх даних ми в Америці про це не маємо, бо британська цензура такі донесення обмежує, аби не давати німцям можливости поправляти свою ціль. Одначе з того, що ми довідуємося посередно, можемо вносити, що воно зовсім не перевищає знищення, яке сіяли бомби скидані з літаків у перші місяці цеї світової війни, а з котрим британці аж надто добре освоєні. Здавалося би, що ця справді чортівська штука, що не вимагає вживати людини для поширення знищення, це якраз її найслабша сторона, бо нема такої машини, яка потрапила би механічно скинути ладунок вибухових матеріялів там, де він може зробити найбільше шкоди. Британський уряд мав проєкти подібних зброй, але він усі їх відкинув власне з тої причини, що така зброя не бє там, де найдоцільніше з воєнного згляду, а там, де сліпий механізм прикаже.

В цей спосіб остається тільки одна служба, яку ця зброя має сповнити, а це її психольогічний вплив на самих німців. Німецька пропаганда це виразно зраджує, розголошуючи на всі заставки про неї річи, про які німці знати не можуть. Видно з того, що німцям сильно треба цеї зброї не так для нищення своїх ворогів, як для підбехтання воєнної моралі в Німеччині, що останніми часами охляла поважно під враженнями невдач на сході, в Італії, а ще більше нової аліянтської інвазії західної Европи.

В світлі цих фактів нова секретна зброя виявляється якщо не чимось в роді ославленої царя-пушки, на котрої будову котрийсь російський цар потратив 40 тон (80,000 фунтів) металю, а котра відай не віддала ні одного вистрілу на ворога, то принаймні в роді ославленої в першу світову війну „грубої Берти", тої гармати, що щоправда стріляла й нищення робила, але на вислід війни не мала найменшого впливу.

Совети „взірцем"

Ніхто з звичайних людей не знає в подробицях ось тих усіх труднощів, які треба поборювати Злученим Державам і Великій Британії не так на полі боїв, де іде все в порядку, але на інших полях, політичних і дипльоматичних, а зокрема адміністративних. Особливо, як приходиться заводити лад на визволених ними територіях, як от в Італії чи Франції.

Вистарчить тільки згадати за такі імена як ґенерала де Голя у Франції, а маршала Бадолія в Італії, щоб пізнати навіть по тих скупих відомостях, що їх передає преса, що мається тут до діла з дуже складними проблемами. А найгірше, що й — грізними. А грізними є вони в першу чергу тому, бо виявляється, що в тому часі, як американські та британські війська очищують італійську чи французьку землю від націстівського окупанта, зачинається на отих, визволених ними землях, братовбивча боротьба за владу.

І ще одно. Аліянти, займаючи італійські чи французькі території, випускають там нову валюту; зокрема випускають Злучені Держави ось таку валюту в Італії та Франції. Теж і через те повстають різні клопоти, які дехто представляє так, що ніби американська „висока" валюта є свого роду „визиском", та що вона представляє ті суми, які потім визволені краї будуть мусіти Америці сплачувати.

Тим разом хочемо звернути увагу головно на ту другу обставину, бо так якось „дивно" зложилось, що в тому самому часі, коли часописи розписались ширше про ті аліянтські (себто американсько-англійські!) недомагання, а властиво фінансове „використовування" тих нещасних країв, що мучились під Гітлером, поміщено голоси з Москви, як то ідеально Сталін розвязує ось такі проблеми. І як то вже нераз бувало в того роду випадках, коли мова про такі „ідеали", знов чесько-московська угода стає советським „ідеалом", який советська пропаганда пускає в світ для противенства тому, як „неідеально" розвязують ось такі проблеми Англія та Америка.

Треба зазначити, що не говориться про це виразно, бо як можна таке робити! Прецінь Совети є в спілці й дружбі з Англією та Америкою! Воно тільки виходить на таке, що демократичні потуги, себто Злучені Держави та Велика Британія, розвязують, наприклад, валютові справи в визволених ними краях згори і однобічно, нікого про це не питаючи, а Совети, себто диктаторська і тоталітарна країна, поступає цілком інакше, бо полагоджує ті справи шляхом порозуміння і договорів. Бо саме так мало статись у справі валютовій між Советами і Чехословаччиною, як советські війська почали наближатись до давної чехословацької границі.

Отже в тому часі, як курсують різні верзії про невдоволення спириводу заведення американської валюти у визволених американськими військами краях, советська пропаганда з Москви запевняє світ, що Совети будуть великими „джентельменами", коли прийдеться усталювати виміну між советським рублем і новою чехословацькою валютою.

Очевидно, що все те могли би бути дрібні речі, а навіть припадкові, якби вони не виходили з джерел советської пропаганди, де все є завжди добре обраховане і начасі. Советська пропаганда добре знає, що такі речі не минають безслідно, коли вони дістаються до читачів, що на таких „триках" не визнаються. А щож доперва говорити про комуністів по всіх краях та їхніх симпатиків, включно з тими, що в Америці. Що вони думають, як читають в пресі в одному і тому самому часі ось такі речі? Хіба не треба довго мучитись, щоб знайти на це відповідь. Ніхто з них не буде брав під увагу, скільки то Злучені Держави дістали назад з того, що визичили різним державам у минулій війні. І мало хто буде думати, чи є яка можливість, щоб нам звернули хоч якусь найменшу частину з тих величезних фінансових тягарів, що їх поносимо, щоб принести визволення поневоленій Европі. Зате буде так, що в такому критичному моменті, коли ми видаємо біліони і коли наші вояки гинуть в Европі тисячами, буде виходити на таке, що Америка є там якимсь лихварем, що то іде гроші заробляти на бідних і війною змордованих европейських народах, та що тільки одні Совети являються в таку гірку годину джентельменами...

І тільки вони одинокі вміють доходити з народами до згоди і заключувати з ними „взірцеві угоди"... Бо саме так зговорились вони з Бенешем та з чехословацьким урядом на вигнанню...

І таке виходить з того, як представляють ті справи перед світом Бенеші і Яни Масарики, що то помагають советській пропаґанді вивищати Совети з кривдою для демократичних потуг, що то вправді зволікають з деякими „угодами", але зволікають саме тільки тому, що не хочуть вирішувати справ однобічно, а тільки є за те, щоб визволені краї самі вирішували свої справи по демократичному, а що є можливе доперва тоді, коли наступить цілковите визволення і коли весь нарід матиме змогу і повну свободу висказати свою волю.

Певно, що можна дискутувати про те, які шляхи є тимчасово кращі й доцільніші, як краще розвязувати ту чи другу проблєму, чи як означити висоту при виміні валюти. Це природне. Та інакше виглядають справи, як один „союзник" зачне використовувати складне положення другого союзника для своїх власних престіжевих і пропаґандних цілей. А таким являється советська пропаґанда про „взірцеві угоди" з тими державами, з якими Совети сусідують, чи входять в контакт. Таким є пропаґанда про советське „джентельменство", коли іде про фінансові розговори з тими державами.

Як уже хтось був „джентельменом" у таких справах, то були ним Злучені Держави. І такими вони є тепер, і такими певно будуть при кінці війни. Та американці пропаґанди за собою не ведуть. Америка може сказати щодо цеї справи, коли іде про минуле, що „за моє жито ще мене бито". Таке буває і тепер. Але воно не повинно продовжуватись, бо воно спричинює баламуту в світі й в самій Америці. „Джентельменами" зачинають ставати ті, що вміють вести пропаґанду, думаючи тільки про себе. „Взірцями", як треба полагоджувати звязки з сусідами і народами стають ті, що їх „взірець" не є ніяким взірцем у широкому і загальному значінню, себто, коли примінюється це не до одного народу чи одної держави, але теж і до інших. Зате Злучені Держави думають у своїм „взірци" не про один нарід чи одну державу, а про певні засади, що повинні бути примінювані однаково до всіх поневолених народів. А це вже щось інше, як „взірцевий" договір Советів з Бенешем і чехословацьким урядом на вигнанню.

Світовий пул природних багатств

Американський уряд приготовляється до перших кроків для розвитку всесвітньої економічної програми. Коли ця програма буде улачна, вона дасть спромогу всім краям дістати конечні сирі матеріяли для розвитку промислу після війни.

Акцію попередить оповістка групи цілої низки практичних учених, які призбирали всі можливі відомости про природні багатства цілого світу. Ця статистика потрібна тому, що вона буде підставою скликання міжнародної конференції аліянтських і стоваришених націй. У плянованій світовій конференції головну ролю будуть грати краї, в яких є головні джерела нафти, поклади залізної руди, міди, олива, цинку, бокситу й інші. Другорядну ролю будуть грати краї, в яких находяться поклади марганця, хрому, цини, міки, промислових діямантів, і кварцових кристалів. Ці мінерали вважаються добрими для економічної забезпеки модерних промислових держав.

Американський провід у студіях.

Згадують двох людей у проводі ґрупи, що переводить студії природних багатств. Першим є Бернард Бейрук, знаний координатор, а другим д-р Дж. Кенет Лайт, авторитет в справах металів та мінералів, що був членом Промислової Контрольної Ради вчасі першої війни разом з Бейруком. Кажуть, що Бейрук уже перевів розмову з президентом Рузвелтом над програмою міжнародної конференції. Департамент стейту хоче навіть розпочати міжнародні розмови про це. Плян для досліду матеріялів сильно пхає вперед асистент секретаря стейту Дін Ачесон, що є директором студій чужинних багатств. В цьому заінтересовані теж директор Мобілізації Бирнес і секретар скарбу Морґентав.

Бирнес доручив уже Бейрукови приспішити студії і здати звіт про післявоєнні переміни, подати думку, як скласти засади для такої праці ще в часі війни і безпосередно після неї для всіх урядових аґенцій.

В Америці замало природних багатств.

Американські урядовці, які мають доручення студіювати поклади природних багатств першої ваги, вірять, що їх у нашому краю замало, щоб забезпечити вимоги „наступної ґенерації". Це значить, що в Америці нема вистарчальної кількости нафти і інших природних багатств, потрібних для ведення наступної війни. Секретар внутрішних справ Ікес проголосив недавно, що в Америці забракне нафти для ведення третьої світової війни.

Промислові експерти не годяться з тим твердженням.

Промислові експерти не годяться з твердженням Ікеса. Та урядові експерти не противляться тому, щоб про цю справу заговорити прилюдно й вирішити: Чи є в нас доволі природних багатств, потрібних для ведення третої війни, чи ні.

Атлянтійський Чартер виразно згадує в 4. точці про ґарантію „для доступу на рівних умовинах, на хосен усіх держав, великих і малих, переможців і переможених, до торговельних і сирих матеріялів світу, коли вони потрібні для їхнього економічного добробуту". Наша адміністрація хоче цю постанову використати. Але в теперішній стадії ще нема згоди між усіми урядовцями, як саме приступити до студій над такими справами.

Це зовсім природне, що Америка не може пуститися на міжнародну конференцію, не маючи ще готової власної думки. Є, наприклад, думки, щоб плян обняв цілковиту контролю над продукцією й розслідом сирих матеріялів у світі. Є теж думки, щоб створити картелі з обмеженим кругом ділання. Деякі урядовці, під проводом секретаря стейту Кордела Гола, стоять за теорію свобідного доступу до сирих матеріялів.

За міжнародне порозуміння.

Президент Рузвелт проголосив прилюдно погляд, щоби було міжнародне порозуміння щодо розділу таких матеріялів, яких продукція є обмежена. Останнього листопаду президент сказав у своїм звіті про Ленд-Ліз для конґресу, що „подібно, як і щодо інших сирих матеріялів, так і в справі нафти треба сказати, що деякі держави не будуть мати її подостатком для своїх потреб. Деякі знову будуть мати надвишку". Тому президент підтримує думку, щоб в торговлі не робити різниці і дати спромогу Злученим Державам чи іншим краям користати з нафтових джерел, які появляться в цілому світі.

Час від часу появляються вісти про переговори в справі нафти. Знавці в цих справах пильно слідять за кожним посуненням уряду в цій справі, бо це взірець, куди піде політика Америки в справах інших сирих матеріялів, що є першої ваги. Хоч конґрес прослідкує справу, то президент уже заявив, що угода в справі експльоатації арабської нафти не наладнана. А від наладнання нафтового запотребування залеажимте й напрям конференції для створення міжнародного пулу.

Дрозд лише усміхнувся на моє питання і зараз почав вмиватися, відтак став чистити черевики, вбрав свіжий комірець, нову краватку і почав чепуритися перед зеркалом. Я не перебивав йому в тій його роботі своїми питаннями, бо знав, що в такі хвилі його турбувати небезпечно, а знов з другого боку, мені цілком вистарчав за відповідь оцей певний усміх. Я вже знав добре Дрозда, що коли він постановить щось зробити і при тім усміхається, то вже можна бути певним, що цього доконає. Я лише дивився на нього з неослабленим інтересом, і в тій хвили чув у собі щось подібне до заздрости.

Дрозд вичистив старанно куртку, вбрав на себе, відтак ще раз оглянув себе в зеркалі, підкрутив вус і вийшов з хати. Я кинувся до вікна. Так, Дрозд пішов впрост до сусідчиних дверей, вхопився рукою за клямку і зник за дверми. Я скочив від вікна до дверей, що відділювали нашу кімнату від кімнати сусідчиної і притулив до них ухо, хотячи вчути, що вони будуть говорити. Я почув, як Дрозд застукав до дверей, як сусідка загуркотіла кріслом і пішла відчинити двері; клямцнув ключ у дверах і почувся Дроздів голос.

— Моє поважання...

— Поважання...

— Маю честь представитися: Микола Клепало, урядник банку...

— Ах, так... — відповіла сусідка, — чим можу служити?

Дрозд хвильку помовчав, відтак почав загикуючися:

— Прошу мені вибачити за... я тут мешкаю... ми тут мешкаємо, в тій кімнаті, з товаришом Шпаком... ми... перепрашаю — перепрашаю — з товаришом Криктою... я... ми... будьте ласкаві, позичте нам на хвильку мітли!

Останнє слово вимовив з натиском, гейби з патосом. Я мало не лус від сміху підчас того монольоґу і дав би не знати що, аби лиш бачити в ту хвилю обличчя Дрозда і цілу його низьку, грубу поставь.

— Алеж прошу! — відповіла сусідка і вийшла десь з кімнати, а за нею — Дрозд. Відтак вернулася до хати, гуркнула стільцем і все стихло. Я догадався, що авдієнція скінчена і скочив назад до вікна. Від дверей сусідки манджав Дрозд, з мітлою в руці, червоний як буряк.

— Маєш мітлу, — промовив якось сумно Дрозд, — замітай хату, бо зараз мушу віднести назад...

Я вхопив мітлу і, тамуючи в собі, готовий вибухнути, сміх, почав замітати хату; тим часом Дрозд підкручував перед зеркалом вуси. Коли хата була вже заметена, він поніс мітлу назад до сусідки, а я знов опинився перед дверима. Знов почувся стук до дверей, знов загуркотів стілець в сусідки і почувся її голос:

— Прошу...

— Дякую красно за мітлу — промовив Дрозд, входячи до її кімнати.

— Алеж прошу... — продзвенів голосок сусідки. По хвилевій мовчанці Дрозд заговорив:

— Це дуже добра мітла...

Сусідка не відповіла нічого.

По довшій мовчанці Дрозд знов заговорив:

— Пані мають дуже красну лямпу...

Сусідка знов нічого не відповіла.

— Моє поважання... до побачення... — промовив Дрозд і вийшов. Коли Дрозд увійшов до хати, то застав мене лежачого на ліжку, з лицем уткненим в подушку: я душився від сміху. Дрозд перейшовся кілька разів по хаті, відкашлявся і заревів: „Вспімни як мя ти покохала"...

На другий день, по обіді, ми вже нараджувалися спільно, як би підтримати надалі навязану зі сусідкою знайомість. Тепер була черга за мною, іти представитися сусідці. Мене обхопив якийсь незрозумілий страх, аж я цілий почав тремтіти: я дуже стидався женщин. Я пробував викрутитись хвилевою недиспозицією; обіцяв піти завтра, навіть завтра, аби хоч на короткий час відсунути від себе цю страшну конечність. Та мої заходи не придалися ні на що: Дрозд був невмолимий. Він цілком льоґічно і занадто переконуючо пояснив мені, що булоб нетактовно з мого боку, як би я не склав візиту зараз таки. Сусідка моглаб це взяти на рахунок мого виховання, або моглаб подумати, що я її іґнорую абощо, а прецінь мижи якісь урядники, люди інтеліґентні і т. д. Не було жадного викруту і я забрався до голення. Я був страшно зденервований. Дивне почуття роспирало мені груди, немов би в легенях було занадто багато повітря. В тім зденервованню я позатинав собі лице, підтяв дві найдовші волосини в моїх вусах, і коли скінчив голитись, лице моє виглядало на обличчя чоловіка, якого щойно випустили з тортур, а не на обличчя урядника банку... Умившися і прибравшися, я завязав метеликом краватку і станув перед Дроздом, як стає рекрут перед капралем, аби оглянув, чи все в порядку.

— Добре, дуже добре! — промовив протекційно Дрозд оглянувши мене зо всіх боків. — Маршеруй!

— Господи Боже мій, щож я їй буду говорити?! — мало не заплакав я.

Дрозд хвильку задумався, відтак підійшов рішучо до стола, здійняв з лямпи шкло і, подаючи мені лямпу, сказав:

— Проси аби позичила нам нафти. Скажи, що збилася від нафти фляшка, і ми не маємо в чім принести з крамниці нафти.

(Дальше буде).

НІМЦІ ПРИМУШУВАЛИ СЛОВЯН СЛУЖИТИ В АРМІЇ.

ЛОНДОН, (ОНА). — До Англії прибуває все більше і більше словянських вояків, яких німці змушували служити в армії. Вони тепер тут є як воєнні полонені з німецької армії. Є між ними велике число поляків, чехів, українців, і навіть білорусів. Поляків і чехів відокремлюють, і, здається, будуть їх призначувати до польської і чеської армії. Словянські вояки дуже радіють з того, що їм вдалося передістатися на аліянтську сторону і всі заявилися за те, щоб їх призначити до одної з аліянтських армій, щоби мати нагоду пімститися на ворогові. Вони оповідають, що німці силою забрали їх до військової служби.

Полонені словянські вояки дуже виголоднілі, змучені і обдерті, але втішні, що нарешті їм вдалося видістатися з німецької неволі. Вони оповідають, що німці вже від двох літ реєструють в окупованих краях молодих людей і дають їм до вибору: іти до військової служби, або в концентраційний табор на певну загибіль.

Хмельницький і московська пропаґанда

Безупинна московська пропаґанда на українських самостійників спонукує Москву викривлювати й перекручувати факти так, як це їй хвилево видається придатним. Таж навіть самого Шевченка представляють московські опікуни ворогом самостійної України, коли їм лише цього треба. А вже недавніх українських мучеників або теперішних борців за самостійність України вони так змішають з болотом, що щойно історія зчасом зможе змити цю грязь, якою Москва обкидає українських героїв. Недавно згадували ми про Мазепу та про Петлюру, як спеціяльний предмет московського виклинання й ненависти. Та буває таке, що Москва, хоч на якийсь час, прикидається приятелем, опікуном, а то й заступником України й винаходить таких українців, про яких може написати правду, що це „правдиві" українці, звязуючи це хитро з таким арґументом, що „правдиві" тому, що звязують Україну з Москвою чи там Росією.

З кінцем 1943 року рознесли ґазети вістку з Москви, що большевики перезвали українське місто Переяслав на Переяслав-Хмельницький, ніби на те, щоб виказати, що на підставі Переяславського договору в 1648. році Богдан Хмельницький, як український державник, виявив свою прихильність до Москви і цим намітив шлях українському народови на століття. Це може хвилево збаламутити декого з українців — думають собі москвини — а потім уже „якось то буде". Зате, водночас відгребується давню московську анатему проти Мазепи та інших ворогів Москви.

Такі трики робила Москва нераз і про них згадує Михайло Грушевський в Літературно-Науковім Вістнику в 1912 р. Грушевський називає правдивим куріозом протиставлення Хмельницького Мазепі і величання Хмельницького як приятеля Москви. Хмельницький, твердить Грушевський, не тільки яскравий автономіст, але й носій державної української ідеї:

„Стрінувшися з першими реальними проявами московського централізму, був ними незвичайно збентежений, і став у рішучій опозиції до московської політики. Він ухилявся від спільних операцій з московськими військами, **підмовляв українські міста (в Галичині), аби не піддавалися на московське імя,** щоб не дати приводу Москві до претенсій на Західну Україну; різко „киби ізмѣною" відзивався перед московськими аґентами про політику московського уряду, а в кружку ближчих своїх повірників не таївся ще з гострішими висловами, і рішучо говорив перед старшиною, що з Москвою треба розірвати й шукати собі іншої протекції й помочи. Знаємо, що на тих словах не кінчилося, що Хмельницький переконуючися в неприхильности московського правительства до української автономії, шукав попертя в інших держав і нарешті спинився на ідеї тісного союзу зі Швецією. Акти, видані київською археоґрафічною комісією в початках XX. століття виявили з повною докладністю розвиток політики Хмельницького в цій сфері... Хмельницький і його старшина рішається іти зі Швецією до кінця, хоч би прийшлося розірвати з Москвою до решти й помагати Швеції проти самої Москви. Розпочата з 1657. роком спільна кампанія України, Семигороду й Швеції проти Польщі, була повним фактичним розривом української політики і московської, повною еманципацією України від Москви. Тісний союз України зо Швецією, котрим забезпечалася повна політична незалежність України, був приготований ще за життя Хмельницького і тільки сформулований остаточно по його смерти".

Колиж прийшов союз України зо Швецією за Мазепи, пише Грушевський, то це не було нічого нового, а тільки продовження політики Хмельницького. В записках Орлика читаємо спомини, як старшина нагадувала Мазепі честь і славу Богданови за те, що він визволив Україну від Польщі, і ця старшина грозила вічним прокляттям Мазепі, коли він занедбає свій момент для визволення України від Москви.

Ось і тому в хартії Орликового вибору на гетьманство і так само в деклярації Орлика, віднайденій в шведських актах, пише далі Грушевський, союз Мазепи з Швецією вважається тільки поновленням союзу Хмельницького з дідом Карла XII. Мазепа, як пишеться в хартії, тільки „пішов слідами попередника свого, славної памяти пресвітлого гетьмана Богдана Хмельницького..." що то вживав „зручних способів для визволення отчини своєї..."

Таким чином Богдан Хмельницький не надається ані в протиставлення м а з е пинцям або петлюрівцям, ані на історичного патрона большевицьких специялістів від нищення українського сепаратизму чи там націоналізму. Не знайдуть большевицькі крутії взагалі ніякого чесного й шанованого історичного українського імени, котре моглиб дійсним правом узяти собі за патрона. А те, що большевики тепер видумують або відповідно препарують історичні факти, має хіба ту практичну ціль, що може заламати людей неосвідомлених з історією, або слабодухів. Та це зовсім їм не поможе. Історія це такий огонь, що спалить всю неправду, а виведе на денне ясне світло кожну чесну постать навіть і з найбільшого замішання. Для будучих поколінь останутся світляними прикладами лише ті, що витримали в боротьбі. Історія виправдає тих, що підо впливом нещасть впали на шляху обезсилені. Але напятнує як Ефіяльтів таких, що з „лакімства нещасного" чи догоджуючи своїм амбіціям пішли за московською вудкою і тим соблазнили м е н ш и х братів своїх.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конґресового Комітету жертвували: Василь Матвіяс з Проспект Парк, Н. Дж., $10; Іван Бусель з Колчестер, Конн., $5. На Фонд Помочі українському народові прислали по $10: о. Володимир Лотович з Джерзі Сити, Богдан Катамай і д-р Лонгин Цегельський з Філядельфії, Па.

УВАГА, РАЧЕСТЕР, Н. Й.
ПІВРІЧНІ ЗБОРИ ЗАГАЛЬНОГО КЛЮБУ СВ. ЙОСАФАТА
— : відбудуться : —
В НЕДІЛЮ, 25. ЧЕРВНЯ 1944
в годині 3. пополудні
В ГАЛИ ПАРОХІЯЛЬНІЙ
303 Hudson Ave.

Клюб купив будинок, де незадовго перенесеться. Тому просимо всіх членів прийти на ці збори.

В. Колданський, предс.; **А. Мельник**, кас.; **О. Голод**, секр.

Зріст робітничих юній підчас війни

Статистичне бюро при федеральному Департаменті Праці проголосило недавно числа, які вказують на незвичайний зріст юнійних впливів і значіння на американську промисловість, особливо воєнну. З тих чисел, наприклад, виходить, що з початком цього року більше, як 13,750,000 робітників працювали у приватних підприємствах на основі такого чи іншого юнійного контракту. На початку 1943-го року таких робітників було на три четверти міліона менше.

Значіння юнійного робітництва у воєнній продукції виказує ще виразніше заява, зроблена недавно Джозефом Д. Кіненом, заступником голови Ради Воєнної Продукції. Він ствердив, що американські робітники випродукували від 1940-го року дотепер воєнних матеріялів вартости 101 біліонів долярів. З того 85 відсотків було вироблено у фабриках, що мають контракти з робітничими юніями. При тій нагоді Дж. Д. Кенен відмітив, що робітництво додержувало дуже точно своє зобовязання не страйкувати. На протязі 1943 року наслідком страйків втрачено тільки одну десяту частину часу в порівнанні з втратою часу наслідком нещасних промислових випадків.

Робітники працюють у приватних підприємства на підставі пятьох різних родів контрактів. Ці роди такі: 1) замкнене підприємство (клоузд шап); 2) юнійне підприємство (юніон шап); 3) задержання юнійного членства (мейтенанс оф юніон мембершип); 4) юнійне першенство при найманні (преференшел гайрінґ); 5) без вимоги юнійного членства (но мембершип реквайрмент). Як сказано вище, близько 14 міліонів робітників, або 45 відсотків усіх робітників, зайнятих у приватних індустріях, працювали на підставі одного з повищих контрактів.

Найбільше, бо близько 30 відсотків юнійних робітників працювали у підприємствах, з якими мали „клоузд шап" умови. Підприємства згодились наймати на працю тільки членів юнії, з якою підписали умову. Робітник мусить бути членом юнії весь час, як працює в такому підприємстві. Вкладку стягають йому звичайно при виплаті заробітків і передають безпосередно з компанії до юнійної каси, по так званій „чек-оф" системі.

Біля 20 відсотків робітників працювали по умові про так звану „юніон шап". Згідно з тою умовою підприємець може найняти на працю кого хоче, але новий робітник мусить по короткому часі вступити до юнії, як що хоче працювати постійно в тому підприємстві.

Контракти про задержання юнійного членства більш складні і не всюди однакові. Робітники, що є членами юнії в час підписання умови, або ті, що пізніще вступлять до неї, мусять остати її членами так довго, як довго обовязує умова. Нові робітники не все мусять ставати членами юнії, а й старі члени деколи можуть відректись членства під деякими умовами та за 15-дневним виповідженням. Воєнна Рада Праці не затверджує нових контрактів „клоузд шап" і „юніон шап", та дозволяє на їх відновлення там, де їх раньше заключено. За те вона затверджує умови з постановами про „задержання юнійного членства". Біля 20 відсотків робітників працює по таким контрактам.

Тільки два відсотки робітників працює у підприємствах, які мають право наймати на працю, кого хочуть, мусять одначе давати першенство членам юнії. За те близько 30 відсотків зайняті у фабриках, де підприємець наймає, кого хоче, але умовляється з юнією про платню й інші умови праці.

З інших даних статистичного бюра інтересне ще те: в приватних індустріях з початком цього року працювало 31 міліонів робітників, сюди не включені фармерські наймити, домашня прислуга, ремісники, та державні, стейтові і громадські працівники, які часто мають свої юнії.

Загальна Рада — ФЛІС.

УВАГА! РАЧЕСТЕР, Н. Й,! УВАГА!
СТАРАННЯМ ЗЛУЧЕНИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ
: відбудеться :
UKRAINIAN AMERICAN WAR BOND DRIVE
ПЯТОЇ ВОЄННОЇ ПОЗИЧКИ
В ПЯТНИЦЮ, 23. ЧЕРВНЯ (JUNE 23, 1944)
В УКРАЇНСЬКІЙ ПАРОХ. ГАЛІ, 303 HUDSON AVE.
в годині 7:30 ввечір

Злучені Орґанізації кличуть всіх українців і українок прийти і закупити якнайбільше Бондів. Це є найкраще інвестовання ваших грошей, а тим самим поміч вашим синам і дрежаві покінчити скоро війну. Тому приходіть на галю всі громадно, щоби, як прийдуть американці з банку, наші представники не соромилися.

Комітет закупна Бондів.

ВАША ІНВАЗІЯ!

ПОЧИНАЮЧИ від ґенерала Бредлія, котрий веде інвазійні полки на землі, кожен американський вояк, без огляду на його ранґу й становище, стоїть віч-на-віч з брутальним, окаянним а спосібним ворогом. Та ця інвазія щойно почалася; наших войовників жде ще важке й кріваве завдання — таке завдання, до якого наші вояки мусять наставити всю свою відвагу, а з нею мусимо ми виявити всю нашу віру в кінцеву перемогу.

Ця віра буде виставлена на пробу не раз і не два вчасі цієї інвазії: чи то в завзятій борні, чи в цофанню, чи навіть у хвилевій поразці. Вам треба розуміти, що вчасні перемоги звичайно викликують ще завзятіший опір огірченого ворога. Опір стає тимбільше розпучливий, чим страшнішою стає йому перед очима марево його загибелі. Вам треба зберігати цю віру в день і в ночи, в часах трівоги й у днях слави.

Ви не маєте як виявити Ваше зрозуміння цього, на що ВОНИ наражені, не день, не тиждень, а може й цілі місяці. Але одно Ви МОЖЕТЕ зробити: Ви можете підтримати наскок кожним доляром, який лише Вам удасться відложити! Нехай ці бонди, які Ви купуєте вчасі цієї найбільшої ударної кампанії будуть мірилом Вашої віри в їхню невідкличну перемогу!

Купуйте Ваші Бонди Інвазії сьогодні!

THIS ADVERTISEMENT IS A CONTRIBUTION TO AMERICA'S ALL-OUT WAR EFFORT BY
P. STASIUK
124 FIRST AVENUE NEW YORK CITY

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ВИЛКС-БЕРІ, ПА.

Поклик в справі допомоги Україні.

Американський Горожанський Клюб у Вилк-Бері обговорював справу допомоги Україні на своїм засіданню і для вияснення та поширення акції закликає громадян з Вилкс-Бері й околиці на нараду в неділю, 25. червня б. р. в год. 2. сполудня в салі Української Кооперативи. Там довідаєтеся про все. Приходіть і приводіть інших.

Тимчасовий Комітет:
П. Лавний, П. Лютинський, М. Музика.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ.

На допомогову акцію Українського Золотого Хреста.

Дня 14. травня українська православна громада в Провіденс, Р. Ай., обходила потрійне свято, яке зачалось в 11-тій год. в церкві. Богослуження присвячене матерям і їх синам, що служать в американських збройних силах. По Службі Божій благословлено додаткову пропамятну таблицю і зірки до службового прапора. Відтак був молебень до Матері Божої за здоровля матерей і їх синів, що знаходяться в армії.

В 2-гій год. пополудні відбулось Свячене на галі Осипа Хоптового. Всіх зібраних, а зокрема матерей, привитав вступною промовою п. Омелян Рекрут. Промовляли також о. Іван Лехицький, парох цеї громади, п. Михайло Чагарин і його дружина з Вунсакет, Р. Ай., і п. Гавриїл Лучка. П-ні Марія Лехицька виголосила реферат на тему „Мати Українка". Відтак п. М. Чагарин згадав за гуманітарну організацію Українського Золотого Хреста, що перша спішила з помічю воєнним жертвам від перших куль другої світової війни на Карпатську Україну. Візвав присутних до жертвености, вислідом чого зібрано $29.00, яку то суму вручено п. М. Лехицькій, голові УЗХ. Зложили:

Тома Стойко $5; по $2: о. Іван Лехицький, Михайло Чагарин, Катерина Бойко; по $1: Омелян Рекрут, Оксана Рекрут, Іван Витязь, Павло Накотінський, Ольга Коник, Катерина Коник, Катерина Лех, Марія Скрабоня, Ольга Яцевич, Емілія Журба, Стела Нагод, Марія Дутка, Зофія Лучка, Дмитро Вардиґа, Степан Тріска, Марія Лехицька й Евдокія Олійник; дрібними $1.

Закінчено піснею Христос Воскрес, а моряк американської фльоти, п. Вардиґа, декорував матері срібними звіздами.

Присутний.

ФОРТ ВИЛИЕМ І ПОРТ АРТУР, ОНТЕРІО.

Відсвяткували 50-літний Ювилей У. Н. Союзу.

В неділю, 28. травня, 441 відділ Українського Народного Союзу відсвяткував Золотий Ювилей існування Союзу гарним концертом і приняттям у домі філії УНО міста Порт Артур.

Концертова програма складалася з таких точок: деклямація „Піонірам У. Н. Союзу", яку виголосила панна О. Холодило, сольова пісня „Багато сонця всюди", яку відспівала маленька С. Щепанська й „Пропив чоловік помело", яку відспівала учителька Іванна Щепанська, та „Стоїть гора високая", що відспівала молоденька А. Рихлівська. Були також і такі народні танки: „Гречаники", „Козачок Подільський", „Танок над Дніпром", „Гони вітер", „Вечерниці" й „Козак", який влучно відтанцював Т. Кузенко. Майже всі танцюристи є членами У. Н. Союзу.

Головний реферат виголосив п. В. Гірняк з Торонта, що є орґанізатором У. Н. Союзу в Канаді. Говорив він майже повну годину часу про велику працю й заслуги У. Н. Союзу за його минулих 50 років існування. Та не лише говорив він про минулу працю Батька Союзу, але також сказав про теперішні й майбутні завдання У. Н. Союзу в Канаді й Америці. Його промова була перерывана довготривалими оплесками, особливо, як говорив, що У. Н. Союз не лише дбає за своїх членів та помагає усім у потребах, але також і не забуває за весь український нарід тоді, коли вороги роблять йому кривду й він такої допомоги потребує. Казав він: „Якщоб так не було, то й не булоб у вашому відділі 200 членів за два роки часу його існування! Не булоб їх і по інших багатьох відділах у Канаді, що таким скорим темпом розростаються й сьогодня начисляють тисячі членів, які ставлять собі завдання придбати, десятки тисяч членів на користь і потіху та славу всьому нашому народови!"... Так, історія У. Н. Союзу велика й славна, хоч не всі наші люди про неї знають, бо вороги, а часто й свої нерозумні люди, закривають її перед нашим народом. Та праці великої й спільного добра, що несе Батько Союз для нашого народу не закрити їм нічим. Її всі побачать і масово вступатимуть у ряди 43-тисячної армії Союзовців, які покрилися славою в минулому своєю працею для нашого народу. Так розуміють канадійські українці У. Н. Союз і тому так масово вступають вони тепер у його ряди.

Оце свято залишиться в нас добрим і гарним спомином. Пару сотень людей, які прийшли на це свято віддати пошану Батькови Союзови, не лише будуть згадувати ті веселі хвилини, що їх переживали того вечора, але також доложуть своїх старань, щоб ряди їх зростали кожного дня. Так і було того вечора. Кільканадцять людей зголосилося зараз таки після приняття й просили зайти до них і записати в члени. І знаєте, хто були ці люди? Наша українська молодь! Та молодь, що вже тут родилася й мабуть уперше довідалася з уст орґанізатора, що український народ має в Америці й Канаді таку велику фінансову інституцію, що сьогодня начисляє вже в маєтку близько 8 міліонів долярів! Ще вчера вона про це не знала й тому не можна було підійти до неї в такій справі. Та не лише молодь, але й старші зробили це саме. За кілька днів 30 нових членів стало в ряди Батька Союзу в одному лише відділі, а стали вони тому, бо Батько Союз не лише говорить, але й ті слова переводить у дійсність! Бо хто, як не Батько Союз дає рік-річно тисячі долярів помочі для нашої студіюючої молді? Хто їх дає для молодих членів? А коли дає він їх їм, то й місце для них є в тому Союзі! І так буде. Так відповіла молодь у Форт Вілйем і Порт Артур, так сказала вона вже по всіх містах Східної Канади, так напевно і скаже по всіх містах і місточках Західної Канади!

Концертом і приняттям проводив п. С. Боровець, що є головою цього відділу від його заснування. Подякував він усім, а спеціяльно п. В. Гірнякові за його розумну й таку теплу промову та попросив усіх працювати для дальшого розвитку Українського Народного Союзу по всій Канаді. Гимнами закінчено було це велике свято для всіх українців.

М. Лисий,
секретар відділу 441.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАГО, ІЛЛ. — Збори Бр. св. О. Николая, від. 106, відбудуться в неділю, 25. червня, в годині 12. вполудне, зараз по Сл. Божій, в галі церковній, Оклей і Райс ул. Просимо всіх членів і членкиць прийти на збори, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючі члени більше як 3 місяці будуть суспендовані. — В. Любас, предс.; М. Попіль, кас.; Г. Дацьків, секр.

ТАРЗАН, ч. 991. Небезпечне завдання.

Сила вибуху кинула Тарзана й його приятелів на землю, але вони урятувалися з життям.

Як вони встали приголомшені, один з них сказав: „Тепер пора втікати".

„Ні", сказав Тарзан, „тепер пора на небезпечне є діло".